

MUHANDISLIK

& IQTISODIYOT

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

№2

2026
fevral

Milliy nashrlar

OAK: <https://oak.uz/pages/4802>

05.00.00 – Texnika fanlari

08.00.00 – Iqtisodiyot fanlar

Google Scholar

OPEN ACCESS

ULRICHSWEB™
GLOBAL SERIALS DIRECTORY

Academic
Resource
Index
ResearchBib

ISSN
INTERNATIONAL
STANDARD
SERIAL
NUMBER
INTERNATIONAL CENTRE

CYBERLENINKA

OpenAIRE

ROAD

INDEX COPERNICUS
INTERNATIONAL

BASE

Crossref

НАУЧНАЯ ЭЛЕКТРОННАЯ
БИБЛИОТЕКА
LIBRARY.RU

ISSN: 3060-463X

РЭУ.РФ
РОССИЙСКИЙ ЭКОНОМИЧЕСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ
ИМЕНИ Г.В. ПЛЕХАНОВА
ТАШКЕНТСКИЙ ФИЛИАЛ

muhandislik **& iqtisodiyot**

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

*Elektron nashr, 699 sahifa.
2026-yil, fevral*

Bosh muharrir:

Zokirova Nodira Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, DSc, professor

Bosh muharrir o'rinbosari:

Shakarov Zafar G'afarovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori, PhD, dotsent

Tahrir hay'ati:

Abduraxmanov Kalendar Xodjayevich, O'z FA akademigi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Sharipov Kongratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori, professor

Maxkamov Baxtiyor Shuxratovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shaumarov Said Sanatovich, texnika fanlari doktori, professor

Turayev Bahodir Xatamovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Nasimov Dilmurod Abdulloyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Allayeva Gulchexra Jalgasovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Arabov Nurali Uralovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Maxmudov Odiljon Xolmirzayevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Xamrayeva Sayyora Nasimovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bobonazarova Jamila Xolmurodovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Irmatova Aziza Baxromovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bo'taboyev Mahammadjon To'ychiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shamshiyeva Nargizaxon Nosirxuja kizi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor,

Xolmuxamedov Muhsinjon Murodullayevich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Xodjayeva Nodiraxon Abdurashidovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Amanov Otabek Amankulovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Qurbonov Samandar Pulatovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Zikriyoyev Aziz Sadulloyevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Tabayev Azamat Zaripbayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sxay Lana Aleksandrovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Ismoilova Gulnora Fayzullayevna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Djumaniyazov Umrbek Ilxamovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kasimova Nargiza Sabitdjanovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kalanova Moxigul Baxritdinovna, dotsent

Ashurzoda Luiza Muxtarovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sharipov Sardor Begmaxmat o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sharipov Botirali Roxataliyevich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor

Tursunov Ulug'bek Sativoldiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Bauyetdinov Majit Janizaqovich, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti dotsenti, PhD

Botirov Bozorbek Musurmon o'g'li, Texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sultonov Shavkatjon Abdullayevich, Kimyo fanlari doktori, (DSc)

Jo'raeva Malohat Muhammadovna, filologiya fanlari doktori (DSc), professor.

Yusupov Maxamadamin Abduxamidovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi (DSc), professor

Kalonova Moxigul Baxritdinovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent

Mirzayev Kulmamat Djanzakovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi (DSc), professor.

Karimova Nilufar Sadirdin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Norboyev Odil Abrayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Nasimov Dilmurod Abdulloyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

Mirzayev Kulmamat Djanzakovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

Karimova Nilufar Sadirdin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

muhandislik & iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

- 05.01.00 – Axborot texnologiyalari, boshqaruv va kompyuter grafikasi
- 05.01.01 – Muhandislik geometriyasi va kompyuter grafikasi. Audio va video texnologiyalari
- 05.01.02 – Tizimli tahlil, boshqaruv va axborotni qayta ishlash
- 05.01.03 – Informatikaning nazariy asoslari
- 05.01.04 – Hisoblash mashinalari, majmualari va kompyuter tarmoqlarining matematik va dasturiy ta'minoti
- 05.01.05 – Axborotlarni himoyalash usullari va tizimlari. Axborot xavfsizligi
- 05.01.06 – Hisoblash texnikasi va boshqaruv tizimlarining elementlari va qurilmalari
- 05.01.07 – Matematik modellash
- 05.01.11 – Raqamli texnologiyalar va sun'iy intellekt
- 05.02.00 – Mashinasozlik va mashinashunoslik
- 05.02.08 – Yer usti majmualari va uchish apparatlari
- 05.03.02 – Metrologiya va metrologiya ta'minoti
- 05.04.01 – Telekommunikatsiya va kompyuter tizimlari, telekommunikatsiya tarmoqlari va qurilmalari. Axborotlarni taqsimlash
- 05.05.03 – Yorug'lik texnikasi. Maxsus yoritish texnologiyasi
- 05.05.05 – Issiqlik texnikasining nazariy asoslari
- 05.05.06 – Qayta tiklanadigan energiya turlari asosidagi energiya qurilmalari
- 05.06.01 – To'qimachilik va yengil sanoat ishlab chiqarishlari materialshunosligi
- 05.08.03 – Temir yo'l transportini ishlatish
- 05.09.01 – Qurilish konstruksiyalari, bino va inshootlar
- 05.09.04 – Suv ta'minoti. Kanalizatsiya. Suv havzalarini muhofazalovchi qurilish tizimlari
- 10.00.06 – Qiyosiy adabiyotshunoslik, chog'ishtirma tilshunoslik va tarjimashunoslik
- 10.00.04 – Yevropa, Amerika va Avstraliya xalqlari tili va adabiyoti
- 08.00.01 – Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 – Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 – Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 – Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 – Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 – Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 – Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 – Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 – Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 – Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 – Marketing
- 08.00.12 – Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 – Menejment
- 08.00.14 – Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 – Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 – Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 – Turizm va mehmonxona faoliyati

Ma'lumot uchun, OAK

Rayosatining 2024-yil 28-avgustdagi 360/5-son qarori bilan "Dissertatsiyalar asosiy ilmiy natijalarini chop etishga tavsiya etilgan milliy ilmiy nashrlar ro'yxati"ga texnika va iqtisodiyot fanlari bo'yicha "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali ro'yxatga kiritilgan.

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz:

1. Toshkent shahridagi G.V.Plexanov nomidagi Rossiya iqtisodiyot universiteti
2. Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti
3. Toshkent irrigatsiya va qishloq xo'jaligini mexanizatsiyalash muhandislari instituti" milliy tadqiqot universiteti
4. Islom Karimov nomidagi Toshkent davlat texnika universiteti
5. Muhammad al-Xorazmiy nomidagi Toshkent axborot texnologiyalari universiteti
6. Toshkent davlat transport universiteti
7. Toshkent arxitektura-qurilish universiteti
8. Toshkent kimyo-texnologiya universiteti
9. Jizzax politexnika instituti

MUNDARIJA

RIVOJLANGAN MAMLAKATLAR BANKLARIDA RISK-MENEJMENTNING TASHKILIY MODELLARI.....	26
Madaminov Bekzod Allayarovich	
“HUDUDGAZTA’MINOT” AJ DA AMALGA OSHIRILGAN LOYIHALAR SAMARASI	32
Shukurillaev Jahongir Botir o’g’li	
HARBIY XIZMATCHI AYOLLARNING MAXSUS KIYIM SIFATIGA QO’YILADIGAN DASTLABKI TALABLARNI SHAKLLANTIRISH	37
Abduraxmanova N.D., Mirtolipova N.X., Nasirullayeva G.S.	
СОВРЕМЕННОЕ СОСТОЯНИЕ ПРОБЛЕМЫ НЕСПЕЦИФИЧЕСКОГО ЯЗВЕННОГО КОЛИТА У ДЕТЕЙ	42
Закирова Бахора Исламовна, Каримов Достон Рустам угли	
ОЦЕНКА ВОЗДЕЙСТВИЯ ФИСКАЛЬНЫХ И КРЕДИТНЫХ ИНСТРУМЕНТОВ НА РЫНКИ ВЫСОКОЛИКВИДНОЙ ПРОДУКЦИИ И ЕСТЕСТВЕННЫХ МОНОПОЛИЙ В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН.....	48
Бекзод Умматов	
ТРАНСФОРМАЦИЯ СИСТЕМ БУХГАЛТЕРСКОГО УЧЕТА В УСЛОВИЯХ ЦИФРОВИЗАЦИИ: СРАВНИТЕЛЬНЫЙ ЭКОНОМИКО-СТАТИСТИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ ЭФФЕКТИВНОСТИ ИСКУССТВЕННОГО ИНТЕЛЛЕКТА.....	55
Вахидов Азизжон Саиджонович	
SUG’URTA FAOLIYATIDAGI MOLIVAVIY RISKLAR: BAHOLASH VA MINIMALLASHTIRISH STRATEGIYALARI	58
Xalikulova Shirin Utkir qizi	
“ANDIJONDONMAHSULOT” AJ MISOLIDA XARAJATLARNING STRATEGIK BOSHQARUV HISOBI: AMALIY TAHLIL VA TAKOMILLASHTIRISH TAVSIYALARI	62
Xayitboyeva Laylo Oybekovna	
XORIJIY MAMLAKATLARNING NORASMIY IQTISODIYOT DARAJASINI PASAYTIRISHDAGI TAJIRIBASI	66
Alimardonov G’ayratjon Nuraliyevich	
XO’JALIK YURITUVCHI SUBYEKTLARDA BARQARORLIK HISOBOTLARI AUDITINI SHAKLLANTIRISH	72
Xolikov Ravshan Anvar o’g’li	
PUL - KREDIT SIYOSATINING TRANSMISSION MEXANIZMINI RIVOJLANTIRISH	76
Obidova Zilola Ikromjon qizi	
HOMILADORLIK DAVRIDA AYOLLARDA UCHRAYDIGAN GESTOZLI KATARAL GINGIVITNI KOMPLEKS DAVOLASHNI OPTIMALLASHTIRISH	81
Nomurodova Farangiz Lazizovna	
AGRAR KORXONALARDA INNOVATSION TEXNOLOGIYALARNI JORIY ETISHDA INVESTITSIYA MEXANIZMLARINING IQTISODIY SAMARADORLIGI VA RIVOJLANTIRISH YO’NALISHLARI	87
Egamberdiyev Abdujabbor Xusanovich	
YOSHLAR TADBIRKORLIGI VA KICHIK BIZNES IQTISODIYOTINI TA’MINLASHDA INFRATUZILMALARDAN FOYDALANISH IMKONIYATLARI	92
Mirzatov Baxtiyor Toxirovich	
KICHIK BIZNES SUBYEKTLARI FAOLIYATINI BAHOLASH METODOLOGIYASINING MAZMUNI VA TAMOIYILLARI	96
Mavrulov Ravshan Nematjonovich	

УПРАВЛЕНИЕ ИНФОРМАЦИОННЫМИ КОММУНИКАЦИЯМИ В ПРОЕКТАХ	101
Носирова Гулираъно Абдулазиз кизи	
DAVLAT BUDJETI JARAYONIDA MONITORING VA MOLIVAVIY NAZORATNI TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI	107
Yax'yayeva Dilfuza Bagdatovna	
XIZMAT KO'RSATISH SOHASIDA KICHIK KORXONALAR RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISH MEKANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH	111
Axmedov Sanjar Temur o'g'li	
RAQAMLI MOLIYA TEXNOLOGIYALARI EVOLYUTSIYASINING ISTIQBOLLI YO'NALISHLARI VA YUZAGA KELISHI MUMKIN BO'LGAN XATARLAR TAHLILI	117
Ko'chimov Jahongir Shuxrat o'g'li	
GAZ VA GAZ KONDENSATINI YIG'ISH VA TAYYORLASH TIZIMLARI UCHUN ZAMONAVIY LOYIHALASH USULLARI TAHLILI	123
Abdirazakov Akmal Ibragimovich6 Namozov Og'abek Maxmud o'g'li	
AGILE PROJECT MANAGEMENT IN THE DIGITAL ERA: STRATEGIES, FRAMEWORKS, AND BEST PRACTICES FOR SUCCESS	128
Utkirova Maftuna Murodjon qizi	
O'ZBEKISTON EKSPORTYOR KORXONALARINING YANGI BOZORLARGA CHIQUISHIDA FAOL MARKETING VOSITALARIDAN FOYDALANISH HOLATI VA MUAMMOLARI	134
Baqoyev Sunnatillo Burxon o'g'li	
TADBIRKORLIK FAOLIYATIGA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNI JORIY ETISHNING ILMIY-NAZARIY ASOSLARI	139
Salaydinov Shodiyor Nizom o'g'li	
TO'QIMACHILIK SANOATIDA INVESTITSION LOYIHALARNI BOSHQARISH METODOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISHNING TASHKILIY-IQTISODIY JIHATLARI	144
Qurbonov Jasurbek Pozilovich	
OPTIMIZATION OF ROADSIDE AUTO CAMPING SITES (REST AREAS) ON HIGHWAYS USING ARTIFICIAL INTELLIGENCE: INFRASTRUCTURE GAPS AND CORRIDOR-BASED EVIDENCE FROM UZBEKISTAN	150
Akramov Akbarjon Akmal ugli	
QURILISH KORXONALARIDA INNOVATSION MARKETING YONDASHUVLARINING AHAMIYATI	156
Aminov Abbas Mo'minboy o'g'li	
XIZMAT KO'RSATISH SOHASIDA AHOLI ISH BILAN BANDLIGI SAMARADORLIGINI IFODALOVCHI KO'RSATKICHLAR	160
Abdusaidov Akmal Abduvaliyevich	
MINTAQADA XUSUSIY TIBBIYOT MUASSASALARIDA MARKETING STRATEGIYASI	165
Yakubov Temur G'anibekovich	
AHOLI DEMOGRAFIK JARAYONLARINI IFODALOVCHI STATISTIK KO'RSATKICHLAR TIZIMI	169
Siroj Zarina Rustambekovna	
AXBOROT MAHSULOTLARI BIZNESINING YAIM VA BANDLIKKA TA'SIRI: EKONOMETRIK TAHLIL	176
Abdullayev Abdulla Fayzulla o'g'li	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA SOG'LIQNI SAQLASH TIZIMINI IQTISODIY SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING KONSEPTUAL ASOSLARI	181
Ziyodullayev Qahramon	
ЭНЕРГОЭФФЕКТИВНОСТЬ: ПОЛЬЗА ДЛЯ ЭКОНОМИКИ И ЭКОЛОГИИ	185
Хамдамова Гавхар Абсаматовна	
O'ZBEKISTONDA EKSPORTNI RAG'BATLANTIRISHNING MOLIVAVIY VOSITALARI VA ULARNI TAKOMILLASHTIRISHNING ASOSIY YO'NALISHLARI	191
Mamatov Baxodir Quldoshovich	

KO'P QIRRALI VALLARNING SHAKLLANTIRISH METODLARI VA USULLARINI TAHLIL QILISH	197
<i>Xasanov Bobirmirzo Maxmudali o'g'li, Valixonov Dostonbek Azim o'g'li, Alibekov Rasulbek Qanotbek o'g'li</i>	
MINTAQA SANOATINING TARKIBIY TRANSFORMATSIYASI VA UNNING IQTISODIY O'SISHGA TA'SIRINI EKONOMETRIK MODELASHTIRISH	205
<i>Abdinazarov Xusan Shaymanovich</i>	
RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA SUG'URTA BOZORINING RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISH	209
<i>Nomozova Qumri Isoyevna</i>	
XALQARO STANDARTLAR TALABLARI ASOSIDA AUDITORLIK TEKSHIRUVINI TASHKIL ETISHNING ILMIY-NAZARIY ASOSLARI	216
<i>Akromov Shohrux Shuhrat o'g'li</i>	
QASHQADARYO VILOYATIDA XIZMATLAR SOHASINING RIVOJLANISHNI TARTIBGA SOLISH TIZIMI	221
<i>Achilova Firuza Kurbanovna</i>	
BANK MENEJMENTIDA INKLYUZIV MOLIYALASHTIRISHNING NAZARIY ASOSLARI, TAMOIYILLARI VA STRATEGIK AHAMIYATI	225
<i>Rajabov Oybek Panjievich</i>	
MINTAQADA OLIY TA'LIM TIZIMINING ISHSIZLIK DARAJASIGA TA'SIRINI EKONOMETRIK MODELASHTIRISH	229
<i>Rustamov Jasurbek Ravshanbek o'g'li</i>	
MAISHIY XIZMATLAR SOHASIDA INNOVATSION KLASSTER MODELINI JORIY ETISHNING USTUVOR YO'NALISHLARI	235
<i>Normurodova Zebo Eshmaxmatovna</i>	
RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA INVESTITSiya FAOLIYATINI BOSHQARISH	240
<i>Xatamov Nurbek Ochirdiyevich, Sharifi Abdul Fatah</i>	
MOLIYAVIY REJALASHTIRISHNING AMALDAGI MUAMMOLARI VA ULARNI YECHIMI YUZASIDAN TAKLIFLAR	245
<i>Pardayev Jamshid Muzaffarovich</i>	
TIJORAT BANKLARI LIKVIDLIK RISKLARINI BAHOLASH METODOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI	251
<i>Sulaymanov Samandarboy Adhambek o'g'li</i>	
O'ZBEKISTON TIJORAT BANKLARIDA RISKLARNI BOSHQARISH AMALIYOTINI TAKOMILLASHTIRISH	257
<i>Karimov Shohruh Boydulla o'g'li</i>	
"O'ZBEKISTON TEMIR YO'LLARI" AKSIYADORLIK JAMIYATINING HISOBOTLARINI XALQARO STANDARTLARGA TRANSFORMATSIYA QILISH	262
<i>Astanov Zafar Murodillayevich</i>	
QARAMA-QARSHI AYLANUVCHI IKKI ROTORLI SHAMOL TURBINASINING MATEMATIK MODEL	266
<i>Pirmatov Nurali Berdiyevich, Bekishev Allabergen Yergashevich, Saodullayev Abror Saypullayevich, Qurbonov Najmiddin Abduxamidovich</i>	
YASHIL IQTISODIYOT SHAROITIDA KICHIK VA O'RTA BIZNESNI BARQAROR RIVOJLANTIRISHNING INSTITUTIONAL VA INVESTITSION MEKANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH	272
<i>Norboyev Sarvar Azodovich</i>	
O'ZBEKISTONDA TRANSPORT SOHASIDA FAOLIYAT YURITAYOTGAN TADBIRKORLIK SUBYEKTLARINING IQTISODIY AHAMIYATI	277
<i>Jaloliddinov Anvar Jaloliddin o'g'li</i>	
ANALYSIS OF UZBEKISTAN'S MAIN ECONOMIC INDICATORS AND GDP GROWTH	283
<i>B. Beknazarov</i>	

SOTISH JARAYONIDA INNOVATSION TEXNOLOGIYALAR VA MARKETING TADQIQOTLARINING INTEGRATSIYASI	288
Abduxalilova Laylo Tohtasinovna	
ПРИМЕНЕНИЕ ИСКУССТВЕННОГО ИНТЕЛЛЕКТА В АУДИТЕ ФИНАНСОВОЙ ОТЧЕТНОСТИ: ГЛОБАЛЬНЫЙ И УЗБЕКСКИЙ КОНТЕКСТ	294
Мегноров Алмардон Абдирахмонович	
RISK MANAGEMENT STRATEGIES IN UNCERTAIN ECONOMIC ENVIRONMENTS: A GLOBAL COMPARATIVE STUDY	302
Nigmatova Malika	
OLIY TA'LIM MUASSASALARIDA MOLIVAVIY BARQARORLIKNI TA'MINLASHNING NAZARIY ASOSLARI.....	307
Hamrayev Maqsudjon Saidaxmadovich	
BARQAROR RIVOJLANISHNI TA'MINLASHDA AHOLI BANDLIGINI OSHIRISH MASALALARI	311
Mamajonova Gulbaxor Toxirjon qizi	
АВТОМАТИЗАЦИЯ АУДИТОРСКИХ ПРОЦЕДУР НА ОСНОВЕ ЦИФРОВЫХ ТЕХНОЛОГИЙ И МЕЖДУНАРОДНЫХ СТАНДАРТОВ: ВЛИЯНИЕ НА КАЧЕСТВО АУДИТОРСКИХ ЗАКЛЮЧЕНИЙ	316
Киличева Ф.Б.	
MAISHIY TEXNIKA EKSPORTIDA YASHIL IQTISODIY SAMARADORLIKNI BAHOLASHNING NAZARIY-METODOLOGIK ASOSLARI	320
Kushmanova Mahbuba	
GAZ TA'MINOTIDA YO'QOTISHLARNI KAMAYTIRISHNING IQTISODIY ASOSLARI	324
Xamidov Xayriddin Faxritdinovich	
DAVLAT AKTIVLARINI XUSUSIYLASHTIRISHNING MINTAQA IQTISODIY RIVOJLANISHIGA TA'SIRINI BAHOLASH (QASHQADARYO VILOYATI MISOLIDA).....	329
Sharapov Farrux Shomuratovich	
КРИТЕРИИ ОТБРАКОВКИ ЭКСТРУЗИОННЫХ АЛЮМИНИЕВЫХ ПРОФИЛЕЙ ГРУППЫ АЛМГСІ ПО МАКРОСТРУКТУРНЫМ ПРИЗНАКАМ В ПРОИЗВОДСТВЕННЫХ УСЛОВИЯХ	333
Ибрахимов Фаррухжон Фарходович	
AKSIYADORLIK JAMIYATLARIDA DEBITORLIK QARZLARI VA FAKTORING OPERATSIYALARI HISOBINI TAKOMILLASHTIRISH	336
G'oziyeva Mokhira Rustamovna	
KULTIVATOR YUMSHATKICH PANJALARI O'TMASLANISH DARAJASINING ISH KO'RSATKICHLARIGA TA'SIRI	345
Quvondiqov Yoqub Tursunbaevich, Nuraliyev To'liq Alimardanovich	
SANOAT KORXONALARINI BOSHQARISHDA INNOVATSION STRATEGIYANI RIVOJLANTIRISH BO'YICHA XORIJIY TAJRIBALAR	352
To'g'onov Ibroximxo'ja	
TMK KORXONASI SHAROITIDA R6AM5 MARKALI TEZKESAR PO'LATDAN TAYYORLANGAN PARMA UCHUN TERMIK ISHLOV BERISH REJIMI	358
Djalalova Sevara Toxtamuratovna	
РОЛЬ ЦИФРОВЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В РАЗВИТИИ ИНКЛЮЗИВНОГО ОБРАЗОВАНИЯ	362
Шоев Алим Халмуратович	
TRANSFORMATSIYA VA XUSUSIYLASHTIRISH OMILLARINING BANK SAMARADORLIGI KO'RSATKICHLARIGA TA'SIRI	367
Umirzoqova Aziza Olim qizi	
SANOAT KORXONALARIDA INNOVATSION BOSHQARUV SAMARADORLIGINI OSHIRISH	372
Ismatov Raxmatilla Oltinovich	
RAQAMLI TO'LOV TIZIMLARI TADBIRKORLIK SAMARADORLIGINI OSHIRISH OMILI SIFATIDA.....	376
Yoqubjonov Ibrohim G'olibjon o'g'li	

BANK TIZIMIDAGI AKTIVLARINING UNUMDORLIGINI OSHIRISH BO'YICHA STRATEGIK YONDASHUVLAR	379
Sadikov Q.M.	
СЦЕНАРНОЕ МОДЕЛИРОВАНИЕ ПОВЫШЕНИЯ ЭНЕРГОЭФФЕКТИВНОСТИ ОТРАСЛЕЙ ЭКОНОМИКИ УЗБЕКИСТАНА В УСЛОВИЯХ НЕОПРЕДЕЛЁННОСТИ И СТРУКТУРНЫХ ПРЕОБРАЗОВАНИЙ	383
Муслимова Ф.С., Хашимова Н.А.	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA TIBBIY XIZMATLARNI TAQDIM QILISHNING INNOVATSION YONDASHUVLARI	390
S.M. Raximova	
YANGI O'ZBEKISTONDA OLIY TA'LIM MUASSASALARI AXBOROT-RESURS MARKAZLARI FAOLIYATINI STRATEGIK BOSHQARISH MODELI	395
Qurbanova Muazzam Fazliddinova	
IQTISODIYOTNING TRANSFORMATSIYALASHUVI JARAYONIDA INVESTITSION KREDITLASHNING TAHLILI	399
Tuxsanov Eldor Dilmurod o'g'li	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA EKSPORTNI RAG'BATLANTIRISH MASALALARI	404
Abdug'aniyev Murodjon Shavkat o'g'li	
XO'JALIK YURITUVCHI SUBYEKTLARNING INNOVATSION FAOLIYATINI INVESTITSİYALAR YORDAMIDA QO'LLAB-QUVVATLASH	408
Baxriddinov Nodirbek Zamirdinovich	
FRANSUZ TILIDA FE'L SEMANTIKASINING KO'PMA'NOLILIK VA BIRMA'NOLILIK ASPEKTLARI	412
Jo'rayeva Malohat Muhammadovna, Bekmetova Munisa Karimbayevna	
QORAQALPOG'ISTON RESPUBLIKASIDA ASOSIY KAPITALGA KIRITILGAN INVESTISIYALARDA CHET-EL INVESTISIYASI VA KREDITLARINI ROLI	418
Sultanov Anvar Abdullaevich	
INSON QON TOMIRLARINING TARMOQLANISHINI L-SISTEMALAR ASOSIDA HOSIL QILISH ALGORITMNI ISHLAB CHIQUISH	423
Boliyeva Dilrabo Nurbek qizi	
YASHIL IQTISODIYOT LOYIHALARINI MOLIYALASHTIRISHDA DAVLAT-XUSUSIY SHERIKLIK (DXSH)NING AHAMIYATI	429
Ergashev Axmadjon Maxmudjon o'g'li	
NAMANGAN VILOYATIDA TURIZM SOHASINI RIVOJLANTIRISHNING STRATEGIK YO'NALISHLARI	434
Otayor Usmonaliyev	
TIJORAT BANKLARIDA VALYUTA ARBITRAJI VA UNING MOHIYATI	440
Yaxyayev Ziyodilla Lutfullayevich	
TIJORAT BANKLARI TOMONIDAN ALOQA SOHASINI MOLIYALASHTIRISHNING NAZARIY JIHATLARI	443
Mirzaraximova Aziza Azimdjanovna	
DON VA UN MAHSULOTLARINI QAYTA ISHLASH KORXONALARIDA MARKETING FAOLIYATINI BOSHQARISH XUSUSIYATLARI	450
Boyjigitov Sanjarbek Komiljon o'g'li	
SURXONDARYO VILOYATIDA TUXUM ISHLAB CHIQARISHNING JORIY HOLATI TAHLILI	454
Ismoilov Zuhridin Sayitqulovich	
ZAMONAVIY TURAR-JOY ME'MORCHILIGIDA MILLIYLIK VA AN'ANAVIYLIKNING O'RNİ VA AHAMIYATI	459
Toshniyozov Otabek Hakimovich	
MARKAZIY QIZILQUM FOSFORIT RUDALARIDAN QIMMATBAHO KOMPONENTLARNI KOMPLEKS AJRATISH TEXNOLOGIYASI	464
Eshonqulov Uchqun Xudaynazar o'g'li, Ruzibayeva Dildora Akramovna, Xushvaqtova Dilshoda Shavkat qizi	

BANKLARDA CHAKANA KREDITLASH JARAYONLARINI RAQAMLASHTIRISH TARTIBI	470
Axmedova Dilrabo Kurbondurdi qizi	
TADBIRKORLIK VA KICHIK BIZNESNI QO'LLAB-QUVVATLASHNING XALQARO MODELLARI HAMDA ULARNING AMALIY AHAMIYATI	476
Nodirbek Shavkatovich Mirzaaxmedov	
DAVLAT FUQAROLIK XIZMATIDA XOTIN-QIZLARNING BOSHQARUV KARYERASI: MOHIYATI, ZARURIYATI VA ILMIY-NAZARIY ASOSLARI	483
Abduraxmonova Feruzabonu	
ASOSIY KAPITALGA INVESTITSİYALARNI MOLIYALASHTIRISHNING RIVOJLANAYOTGAN MAMLAKATLAR TAJRIBALARI	489
Xoshimov Sobir Murtazayevich	
QURILISH MATERIALLARI ISHLAB CHIQARUVCHI KORXONALARDA MARKETING FAOLIYATINING TASHKILIY TUZILMASINI OPTIMALLASHTIRISH	495
Uzakova Umida Ruziyevna	
OLIY TA'LIMNI MOLIYALASHTIRISH SAMARADORLIGI VA PROFESSOR-O'QITUVCHI-TALABA NISBATI O'RTASIDAGI IQTISODIY BOG'LIQLIK	502
Dusanov Salim Mamarasulovich	
МЕЖДУНАРОДНЫЙ ОПЫТ ВНЕДРЕНИЯ ИСКУССТВЕННОГО ИНТЕЛЛЕКТА В СИСТЕМЫ AML: АНАЛИЗ ПРАКТИК ВЕДУЩИХ БАНКОВ И СТРАН СНГ	507
Рашидов Авазбек Рахимович	
BOJXONA TIZIMINI RAQAMLASHTIRISHDAGI MAVJUD MUAMMOLAR TAHLILI	516
Radjapova Latofat Sardorovna	
DEFORMATSIYALANUVCHAN STANDART CHIZIQLI QATTIQ (STANDARD LINEAR SOLID MODEL, SLS) MODEL ISHLAB CHIQISH VA SONINI TAHLIL QILISH	523
Ahmadov Ilhom Aktam o'g'li, Faxriddinova Rayhona Vahobjon qizi, Rustamova Ruxsora Kamtar qizi	
ВЛИЯНИЕ КЕРАМИЧЕСКИХ КОМПОЗИЦИОННЫХ ПОКРЫТИЙ НА ТЕПЛОВУЮ ЭФФЕКТИВНОСТЬ КАМЕННОГО ТЕПЛОАККУМУЛЯТОРА В СОЛНЕЧНО-АССИСТИРОВАННЫХ БИОГАЗОВЫХ УСТАНОВКАХ	530
Д.М. Жураханов	
O'ZBEKISTONDA ISLOMIY MOLIYA TIZIMINI RIVOJLANTIRISHNING KELAJAKDAGI IMKONIYATLARI	537
Akbarov Husniddinjon Mo'ysin o'g'li	
MAHALLIY BUDJETLARNI BOSHQARISHDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR VA OCHIQLIKNI KUCHAYTIRISH	544
Xolmirzayev Ulug'bek Abdulazizovich, Normatov Joxongir Murodillayevich	
DON MAHSULOTLARI TARMOG'IDA ISHLAB CHIQARISH QUVVATLARIDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH	548
Aipova Iroda Ikramovna	
BUXORO VILOYATI SANOATI ISHLAB CHIQARISHINING TARMOQ TARKIBI DINAMIKASI VA UNDAGI O'ZGARISHLAR TAHLILI	554
Toshov Mirzabek Hakimovich	
TEMIR YO'L TRANSPORTINING RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISH MEZONLARI	560
Nurxo'jayeva Xilola Hakimxo'jayevna	
СОВРЕМЕННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В УПРАВЛЕНИИ УГОЛЬНОЙ ПРОМЫШЛЕННОСТЬЮ НА ОСНОВЕ УСТОЙЧИВОСТИ ЭФФЕКТИВНОСТИ ЧЕЛОВЕЧЕСКОГО КАПИТАЛА	568
Teshaboyev To'liqin Zakirovich, Muradov Botir Xayyat	
IQTISODIYOT TARMOQLARIDA SUV ISTE'MOLINING BOSHQARUVINI RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISHNING NAZARIY JIHATLARI	578
Karimov Anvarjon Muqumjonovich, Turg'unov Muhammadaziz Baxtiyorjon o'g'li	
SUV RESURSLARINI BOSHQARISHDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR VA MOBIL ILOVALAR ASOSIDA SAMARADORLIKNI OSHIRISH MEXANIZMLARI	584
Karimov Anvarjon Muqumjonovich, Uzakov Sirojiddin Djuraboyevich	

SUN'IIY INTELLEKT VA IQTISODIYOTNING O'ZARO ALOQADORLIGI	591
Sobirov Abdurasul Abdugafarovich	
IDENTIFICATION OF WEAVING STRUCTURES IN PILE FABRICS	596
Bahrom Baturovich Dautov, Bakhtiyor Yormakhmatovich Abduganiyev, Erkin Shamsiddinovich Rayxonov, Nazar Kilichov Bafoevich	
INNOVATIVE APPROACHES TO ENSURING FINANCIAL STABILITY IN COMMERCIAL BANKS	602
Otajanova Shahnoza Shuhratovna	
AXBOROT-RESURS MARKAZLARI FAOLIYATI VA OLIY TA'LIM SIFATI KO'RSATKICHLARI O'RTASIDAGI BOG'LIQLIK MASALALARI	608
Pirmedova Xayitgul Muxammedovna	
TIJORAT BANKLAR FAOLIYATIDA DAROMADLAR VA UNING AHAMIYATI	613
Kenjayev M.G'.	
MAJBURIYATLAR AUDITINING ASOSIY O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	618
Ergasheva Vasila Abdumajitovna	
MAMLAKATIMIZDA OLIY TA'LIM EKSPORT XIZMATLARI MOLIVAVIY NATIJADORLIGINI TA'MINLASHNI TAKOMILLASHTIRISH	623
Abdusattarova Dildora Bohodirovna	
KICHIK BIZNES SUBYEKTLARINI MOLIVAVIY QO'LLAB-QUVVATLASHNING INSTITUTSIONAL MEXANIZMLARI TAHLILI	630
Djurayeva Lola Abdugabbarovna	
JAMOAT YO'LOVCHI TRANSPORTINI YO'NALISHLARDA HARAKATI MUNTAZAMLIGIGA TA'SIR KO'RSATUVCHI OMILLAR	635
Nazarov Anvar Aripovich, Siddiqov Beknazar Jumanazar o'g'li	
TO'QIMACHILIK SANOATI KORXONALARINI RIVOJLANTIRISHNING TASHKILIIY-IQTISODIY MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH	643
Ismatullayeva Munisxon Bori qizi	
O'ZBEKISTONDA YAKKA TARTIBDAGI TADBIRKORLARNI SOLIQQA TORTISH TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH: 2026-YIL ISLOHOTLARI VA RAQAMLI MA'MURCHILIK	649
Yakubov San'atbek Ravshanbekovich	
ISHLAB CHIQARISH SANOATI CHIQINDILARIDAN LITIIY BIRIKMALARINI AJRATIB OLISHNING ZAMONAVIY TEXNOLOGIK YECHIMLARI	655
Eshonqulov Uchqun Xudaynazar o'g'li, Komilov Botir Asqar o'g'li	
AKSIYADORLIK JAMIYATLARINING MOLIVAVIY RISKLARINI BAHOLASHDA MIQDORIY USULLARDAN FOYDALANISH	663
Raximov Abduxalil Toshbotirovich	
JUN TOLASINI MAYDA VA YIRIK IFLOSLIKlardan TOZALASH TEXNOLOGIYASI VA USKUNALARINI TAKOMILLASHTIRISH	669
Omonturdiyev Ortiq Eshboyevich	
O'ZBEK VA FRANSUZ TILLARIDA KASB-HUNAR TA'LIMI TERMINLARINING SEMANTIK QIYOSIY TAHLILI	673
Jabbarova Gulbahor Jumanazarovna	
GAZ BALLONLI AVTOMOBILLARDA RADIOTO'LQINLI UZATMALAR ASOSIDA TAKOMILLASHTIRILGAN TEXNIK NAZORAT TIZIMINING IQTISODIY SAMARADORLIGINI BAHOLASH	677
Mirzayev Bahodir Nuritdinovich, Zulfiqorova Guldona Akbarjon qizi	
MINTAQANING TASHQI SAVDO AYLANMASINI EKONOMETRIK MODELLASHTIRISH USULLARI	682
G'oyibnazarov Muxammad Xamidbekovich	
IQTISODIY TADQIQOTLARDA SO'ROV O'TKAZISH METODI VA UNING ANKETA HAMDA INTERVYU SHAKLLARINI QO'LLASH MASALALARI	687
Dusmuratov Radjabbay Davlatbayevich	

O'ZBEKISTONDA AUDITORLIK FAOLIYATI RIVOJLANISHI VA BIZNESDA MANFAATLAR UYG'UNLIGI.....	693
Sirojiddinov Ikromiddin Qutbiddinovich	

O'ZBEKISTONDA AUDITORLIK FAOLIYATI RIVOJLANISHI VA BIZNESDA MANFAATLAR UYG'UNLIGI

Sirojiddinov Ikromiddin Qutbiddinovich

Namangan davlat texnika universiteti
Buxgalteriya hisobi kafedrası professori
ORCID: 0009-0004-6147-547X

Annotatsiya. Mazkur maqolada O'zbekistonda auditorlik faoliyatining rivojlanish jarayoni hamda uning biznes muhitida manfaatlar uyg'unligini ta'minlashdagi o'rni tahlil qilinadi. Tadqiqot auditorlik institutining shakllanishi, normativ-huquqiy bazasining rivojlanishi va audit xizmatlarining bozor iqtisodiyoti sharoitida tutgan ahamiyatini yoritishga qaratilgan. Auditorlik faoliyatining moliyaviy axborot ishonchliligini oshirish, xo'jalik yurituvchi subyektlar faoliyatida shaffoflikni ta'minlash hamda manfaatdor tomonlar o'rtasidagi axborot nomutanosibligini kamaytirishdagi roli ko'rib chiqiladi. Shuningdek, audit orqali biznes subyektlari, investorlar va davlat manfaatlarining muvozanatlashuvi ilmiy jihatdan asoslanadi. Tadqiqot natijalari auditorlik faoliyatining biznesda ishonch va barqarorlikni kuchaytirishdagi ahamiyatini yoritishga xizmat qiladi.

Kalit so'zlar: audit, auditorlik faoliyati, moliyaviy hisobotlar, moliyaviy hisobotlarning xalqaro standartlari, auditning xalqaro standartlari, buxgalteriya hisobining milliy standartlari, auditning milliy standartlari, manfaatlar uyg'unligi.

Abstract. This article analyzes the development of auditing activities in Uzbekistan and their role in ensuring the alignment of interests within the business environment. The study focuses on the formation of the auditing institution, the development of the legal and regulatory framework, and the significance of audit services under market economy conditions. The role of auditing in enhancing the reliability of financial information, ensuring transparency in the activities of economic entities, and reducing information asymmetry among stakeholders is examined. Additionally, the research scientifically substantiates the balancing of interests among business entities, investors, and the state through auditing. The findings highlight the importance of auditing in strengthening trust and stability in business.

Keywords: audit, auditing activity, financial statements, international financial reporting standards, international standards on auditing, national accounting standards, national auditing standards, alignment of interests.

Аннотация. В данной статье анализируется процесс развития аудиторской деятельности в Узбекистане и её роль в обеспечении согласованности интересов в деловой среде. Исследование направлено на освещение формирования института аудита, развития нормативно-правовой базы и значения аудиторских услуг в условиях рыночной экономики. Рассматривается роль аудиторской деятельности в повышении надежности финансовой информации, обеспечении прозрачности деятельности хозяйствующих субъектов и снижении информационной асимметрии между заинтересованными сторонами. Также научно обосновывается баланс интересов бизнес-субъектов, инвесторов и государства через аудит. Результаты исследования служат для раскрытия значимости аудиторской деятельности в укреплении доверия и устойчивости в бизнесе.

Ключевые слова: аудит, аудиторская деятельность, финансовая отчетность, международные стандарты финансовой отчетности, международные стандарты аудита, национальные стандарты бухгалтерского учета, национальные стандарты аудита, согласованность интересов.

KIRISH

Bozor iqtisodiyoti sharoitida xo'jalik yurituvchi subyektlar faoliyatining shaffofligi va moliyaviy axborot ishonchligi iqtisodiy barqarorlikni ta'minlashning muhim omillaridan biri hisoblanadi. Ayniqsa, mulkdorlar, investorlar, kreditorlar va davlat manfaatlarini kesishadigan biznes muhitida moliyaviy ma'lumotlarning haqqoniyligi va xolisligi katta ahamiyat kasb etadi. Ushbu jarayonda auditorlik faoliyati mustaqil nazorat instituti sifatida manfaatdor tomonlar o'rtasida ishonchni shakllantirish va manfaatlar uyg'unligini ta'minlashda muhim rol o'ynaydi.

O'zbekistonda auditorlik faoliyati bozor munosabatlarining rivojlanishi bilan birga shakllanib, bosqichma-bosqich takomillashib bormoqda. Milliy auditorlik tizimining rivojlanishi huquqiy-me'yoriy bazaning mustahkamlanishi, xalqaro audit standartlarining joriy etilishi hamda audit xizmatlari bozorining kengayishi bilan chambarchas bog'liqdir. Auditorlik faoliyatining rivoji nafaqat moliyaviy hisobotlar sifatini oshirishga, balki biznes subyektlarida korporativ boshqaruvni takomillashtirishga ham xizmat qilmoqda.

Shu nuqtayi nazardan, auditorlik faoliyatining rivojlanish tendensiyalari va uning biznesda manfaatlar uyg'unligini ta'minlashdagi ahamiyatini ilmiy jihatdan yoritish dolzarb masalalardan biridir. Mazkur maqolada auditorlik faoliyatining iqtisodiy mohiyati, uning biznes muhitidagi funksional roli hamda manfaatdor tomonlar o'rtasida axborot nomutanosibligini kamaytirish orqali barqaror iqtisodiy munosabatlarni shakllantirishdagi o'rni tahlil qilinadi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Auditorlik faoliyati iqtisodiy adabiyotlarda asosan agentlik nazariyasi va axborot nomutanosibligi konsepsiyasi doirasida izohlanadi. Klassik yondashuvlarga ko'ra, audit mulkdorlar va menejerlar o'rtasida yuzaga keladigan manfaatlar qarama-qarshiligini yumshatish, moliyaviy hisobotlarning ishonchligini ta'minlash orqali iqtisodiy qarorlar sifatini oshirishga xizmat qiladi [1]. Ushbu yondashuvda auditor mustaqil nazorat subyekti sifatida manfaatdor tomonlar o'rtasida ishonch mexanizmini shakllantiradi.

Xalqaro tadqiqotlarda auditorlik faoliyatining biznesda manfaatlar uyg'unligini ta'minlashdagi roli korporativ boshqaruv tizimi bilan uzviy bog'liq holda yoritiladi. Tadqiqotchilar audit mavjudligi korxonalarda moliyaviy intizomni kuchaytirishi, shaffoflik darajasini oshirishi hamda investorlar uchun axborot risklarini kamaytirishini ta'kidlaydilar [2]. Shu bilan birga, audit sifati va auditorning professional mustaqilligi manfaatlar muvozanatini ta'minlashning asosiy sharti sifatida qaraladi.

O'zbekiston sharoitida auditorlik faoliyati bozor iqtisodiyotiga o'tish jarayonining muhim institutsional elementi sifatida shakllandi. Mahalliy olimlar auditorlik institutining rivojlanishini huquqiy-me'yoriy bazaning takomillashuvi, auditorlik xizmatlari bozorining kengayishi va xalqaro audit standartlarining joriy etilishi bilan bog'liq holda tahlil qiladilar [3]. Ularning fikricha, auditorlik faoliyati nafaqat moliyaviy nazorat vositasi, balki biznes va davlat manfaatlarini muvofiqlashtiruvchi mexanizm sifatida ham namoyon bo'ladi.

Normativ-huquqiy adabiyotlarda auditorlik faoliyatining asosiy vazifalari auditorlik tekshiruvining xolisligi, mustaqilligi va kasbiy mas'uliyatini ta'minlash orqali manfaatdor tomonlar uchun ishonchli moliyaviy axborotni taqdim etishdan iborat ekanligi qayd etiladi [4]. Ushbu hujjatlar auditorlik faoliyatining institutsional asoslarini belgilab, uning biznes muhitidagi ahamiyatini mustahkamlaydi.

Shu bilan birga, ayrim tadqiqotlarda auditorlik faoliyatining biznesda manfaatlar uyg'unligini ta'minlash mexanizmlari yetarli darajada chuqur yoritilmaganligi, xususan milliy xususiyatlar va amaliy samaradorlik masalalariga kam e'tibor qaratilganligi ta'kidlanadi [5]. Bu esa mazkur mavzuni yanada kengroq va tizimli tahlil qilish zaruratini yuzaga keltiradi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Mazkur tadqiqot auditorlik faoliyatining rivojlanishi va uning biznesda manfaatlar uyg'unligini ta'minlashdagi rolini tahlil qilishga qaratilgan. Tadqiqot jarayonida mantiqiy tahlil va sintez, qiyosiy tahlil hamda tizimli yondashuv usullaridan foydalanildi. Auditorlik faoliyatiga oid normativ-huquqiy hujjatlar, xalqaro audit standartlari hamda xorijiy va mahalliy ilmiy adabiyotlar tahlil qilindi. Shuningdek, auditorlik faoliyatining biznes subyektlari manfaatlariga ta'siri nazariy umumlashtirish orqali baholandi. Tadqiqot natijalarini asoslashda induksiya va deduksiya usullaridan foydalanilib, umumiy ilmiy xulosalar shakllantirildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Ayni paytda qator muammolar va kamchiliklar auditorlik faoliyatining yanada rivojlanishiga, boshqaruvga oid qarorlarni qabul qilish va korporativ boshqaruv sifatini oshirish uchun auditorlik xizmatlarining ahamiyatini oshirishga ba'zi cheklollar yaratmoqda. Jumladan:

Auditorlik tashkilotlariga ishonch darajasi past bo'lib, auditorlik tekshiruvi ko'pincha moliyaviy hisobotlarning haqqoniyligini tasdiqlashdan ko'ra ortiqcha va noqulay ma'muriy tartib-taomil sifatida qabul qilinmoqda.

Auditorlik tashkilotlarini tanlab olish bo'yicha mavjud cheklovlar va tanlovlar amaliyoti ba'zan insofsiz bo'lishi mumkin, shu jumladan narxlar bo'yicha noto'g'ri raqobat kuzatiladi. Bu esa auditorlik xizmatlari sifati va auditorlik xulosalarining haqqoniyligiga ta'sir qilishi mumkin.

Auditorlarni maxsus tayyorlash va ularning malakasini oshirish tizimi yetarlicha chuqur emas, professional tayyorgarlik va auditorlik xizmatlari sifatining zarur darajasi, shu jumladan xalqaro standartlarga muvofiqligi yetarli darajada ta'minlanmayapti. Bu holat auditor kasbining nufuziga ta'sir qilishi mumkin.

Auditorlik tashkilotlari ishini tashqi nazorat qilishning samarali tizimi mavjud emas. Shu sababli litsenziyalovchi organ tomonidan sifatsiz auditorlik xizmatlariga yoki auditorlarning noto'g'ri xatti-harakatlariga tezkor chora ko'rish imkoniyati cheklangan.

Auditorlik faoliyatining milliy standartlari umume'tirof etilgan xalqaro audit standartlariga to'liq mos kelmasligi xorijiy investorlar uchun mahalliy korxonalar moliyaviy hisobotlarining haqqoniyligini tushunish ko'nikmalarini to'liq shakllantirmaydi.

Shu munosabat bilan qarorda auditorlik xizmatlari bozorini rivojlantirish va auditorlik faoliyatini tartibga solishda xalqaro standartlarga muvofiq zamonaviy yondashuvlarni joriy etish bo'yicha bir qator vazifalar belgilandi:

Auditorlik faoliyati to'g'risidagi qonun hujjatlarini, shu jumladan xalqaro standartlar asosida takomillashtirish, auditorlik xizmatlari sifatini oshirish va ishbilarmonlar hamjamiyatining auditorlik tashkilotlari ishiga bo'lgan ishonchini qo'llab-quvvatlashga qaratilgan tashqi nazorat tizimini shakllantirish;

Yoshlarni auditorlik kasbiga jalb etish, xususan professional jamoat birlashmalarining tegishli oliy ta'lim muassasalari bilan faol hamkorligini ta'minlash;

Auditorlik tashkilotlarini xalqaro auditorlik tarmoqlariga jalb etish darajasini oshirish, shu jumladan auditorlik tashkilotlari va auditorlarni auditning xalqaro standartlarini qo'llash masalalarida faol uslubiy jihatdan qo'llab-quvvatlash;

Auditorlar respublika jamoat birlashmalarining xalqaro audit standartlarini belgilovchi xalqaro tashkilotlar bilan hamkorligini kuchaytirish va ushbu standartlarni qo'llash bo'yicha jahon tajribasini ommalashtirish.

Mazkur qaror bilan 2019-yilning 1-yanvaridan boshlab shunday tartib o'rnatildi:

Tijorat tashkiloti, agar u haqidagi ma'lumot Tadbirkorlik subyektlarining yagona davlat reestriga kiritilgan sanadan boshlab uch oy davomida auditorlik faoliyatini amalga oshirish uchun litsenziyaga ega bo'lgan auditorlik tashkilotlari reestriga kiritilmagan bo'lsa, o'z nomida "auditorlik tashkiloti" so'zlaridan foydalanishga haqli emas;

Auditorlik faoliyatini amalga oshirish uchun litsenziya barcha turdagi auditorlik tekshiruvlarini o'tkazish huquqini beradi;

Auditorlik tashkilotining ustav kapitali faoliyatni amalga oshirishda bevosita foydalaniladigan mol-mulkdan, shu jumladan pul mablag'laridan shakllantiriladi;

Auditorlik tashkiloti asosiy ish joyi hisoblangan auditorlarning eng kam soni kamida to'rt nafar shtatdagi auditorlardan iborat bo'ladi;

Ayni xo'jalik yurituvchi subyektning auditorlik tekshiruvi ketma-ket yetti yildan ortiq bo'lmagan muddatda o'tkaziladi;

O'zbekiston Respublikasi Moliya vazirligi auditorlarning respublika jamoat birlashmalari bilan birgalikda har uch yilda kamida bir marta auditorlik tashkilotlari ishining sifati tashqi nazoratdan o'tkazilishini ta'minlaydi;

Auditorlik tashkilotlari o'z veb-saytlarida yoki auditorlar jamoat birlashmalarining veb-saytlarida majburiy auditorlik tekshiruvlari to'g'risidagi axborotni, shu jumladan xo'jalik yurituvchi subyektning identifikatsiya ma'lumotlarini va auditorlik xulosasini e'lon qiladi.

2019-yil 1-yanvardan boshlab auditorlik tashkilotlari ustav kapitalining minimal miqdoriga, rahbarlarning attestatsiyadan o'tishiga va davlat ulushi 50 foizdan ortiq bo'lgan korxonalarda tashqi auditni tanlash tartibiga doir talablar bekor qilindi. Shu bilan birga, «Auditorlik faoliyati to'g'risida»gi qonunga o'zgartirishlar kuchga kirishi bilan auditorlik tashkilotlari faqat Xalqaro buxgalterlar federatsiyasi tomonidan nashr etilgan xalqaro audit standartlari asosida faoliyat yuritadi. Majburiy auditorlik tekshiruvlarini amalga oshiruvchi auditorlik tashkilotlari ishining tashqi nazorati Moliya vazirligi veb-saytida e'lon qilinadi.

Audit xalqaro standarti moliyaviy hisobotlar auditini amalga oshirishda iqtisodiy subyektlarni to'rt guruhga ajratadi:

Qimmatli qog'ozlari uyushgan moliyaviy bozorlarda muomalada bo'lishiga ruxsat etilgan, qimmatli qog'ozlari tashkil etilgan savdolarga qo'yilgan tashkilot bo'lmagan subyektlar (moliyaviy hisobotlari umumiy foydalanish uchun tayyorlangan);

Shu toifadagi konsolidatsiyalashgan moliyaviy hisobotlar taqdim etuvchilar;

Qimmatli qog'ozlari tashkil etilgan savdolarga qo'yilgan tashkilot bo'lmagan subektlar (moliyaviy hisobotlari haqqoniy taqdim etish konsepsiyasiga muvofiq tayyorlangan);

Qimmatli qog'ozlari tashkil etilgan savdolarga qo'yilgan tashkilot bo'lmagan subyektlar (moliyaviy hisobotlari umumiy foydalanish uchun tayyorlangan).

Barcha guruhlarda olib boriladigan auditorlik tekshiruvlari uchun auditorlik riski mavjud. Auditorlik riskini aniqlash va baholash jarayonida ajratib bo'lmaydigan risk, nazorat riski va aniqlamaslik riski tushunchalari qo'llaniladi. Ajratib bo'lmaydigan risk balans moddalarining va operatsiyalar toifalarining moddiy buzib ko'rsatishlarga tortilish ehtimoli bilan, nazorat riski esa mavjud ichki nazorat tizimi va buxgalteriya hisobi tizimi muhim buzib ko'rsatishlarni o'z vaqtida aniqlamasligi ehtimoli bilan belgilanadi. Aniqlamaslik riski auditorning malakasi va auditorlik tekshiruvi xususiyatlariga bog'liq bo'lib, auditor ishining sifat ko'rsatkichidir.

Auditorning risklarni o'rganish bilan bog'liq harakatlari 300-sonli audit xalqaro standartida rejalashtirish jarayoniga doir ko'rsatmalar bilan tartibga solinadi. Risklarni baholash jarayonida tahliliy tartib-taomillar, me'yoriy huquqiy bazaga muvofiqlik, muhimlik darajasini aniqlash, ekspertlar ishtiroki va boshqa tegishli tartib-taomillar bajariladi.

Ichki nazoratdagi kamchiliklar va ularning auditorlik riskiga ta'siri 265-sonli audit xalqaro standarti bo'yicha baholanadi. Bunda kelgusida moliyaviy hisobotlardagi muhim buzib ko'rsatishlarga olib keladigan kamchiliklar, aktiv yoki majburiyatning yo'qolish xavfi, baholangan summalarni aniqlashdagi murakkablik va moliyaviy hisobot summalaridagi potentsial xatolar ko'zda tutiladi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

O'tkazilgan tahlillar shuni ko'rsatadiki, auditorlik faoliyati O'zbekistonda bozor iqtisodiyoti sharoitida biznes muhitida shaffoflik va ishonchni ta'minlovchi muhim institutsional mexanizm sifatida shakllanib bormoqda. Auditorlik tekshiruvlari moliyaviy axborot ishonchligini oshirish orqali manfaatdor tomonlar o'rtasidagi axborot nomutanosibligini kamaytiradi va mulkdorlar, investorlar hamda davlat manfaatlarining muvozanatlashuviga xizmat qiladi.

Tadqiqot natijalari auditorlik faoliyatining samaradorligi, avvalo, auditor mustaqilligi, audit sifati va normativ-huquqiy asoslarning takomillashuvi bilan bevosita bog'liqligini ko'rsatdi. Shu bois, auditorlik institutining izchil rivojlanishi biznesda barqarorlik va manfaatlar uyg'unligini mustahkamlashda muhim ahamiyat kasb etadi.

Moliyaviy hisobot jarayoni uchun nazoratlarning muhimligi quyidagilarni o'z ichiga oladi:

- Umumiy monitoring nazoratlari (masalan, rahbariyat kuzatuv);
- Firibgarlikni oldini olish va fosh etish ustidan nazoratlar;
- Ahamiyatli hisob siyosatlarining tanlanishi va qo'llanilishi ustidan nazoratlar;
- O'zaro bog'liq tomonlar bilan yirik operatsiyalar ustidan nazoratlar;
- Tadbirkorlik subyektini biznesining odatiy yo'nalishidan tashqarida bo'lgan yirik operatsiyalar ustidan nazoratlar;
- Davr oxiri moliyaviy hisobot jarayoni ustidan nazoratlar (masalan, takrorlanmaydigan buxgalteriya yozuvlari ustidan nazoratlar);
- Nazoratlardagi kamchiliklar natijasida fosh etilgan istisnolarning sababi va davriyligi;
- Kamchilikning ichki nazoratdagi boshqa kamchiliklar bilan o'zaro aloqadorligi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. Jensen M.C., & Meckling W.H. (1976). Theory of the firm: Managerial behavior, agency costs and ownership structure. *Journal of Financial Economics*, 3(4), 305–360.
2. Arens A.A., Elder R.J. & Beasley M.S. (2017). *Auditing and assurance services: An integrated approach* (15th ed.). New York: Pearson Education.
3. Abdullayev A.A. (2019). Auditorlik faoliyati: Nazariya va amaliyot. Toshkent: Iqtisodiyot.
4. Shah A. (2007). *Public sector governance and accountability*. Washington, DC: World Bank.
5. Khakimov B.J., Alimov B.B., Kholmirezayev U.A. & Polechov A.X. (2013). *Theory of economic analysis*. Tashkent: Economics-Finance.
6. Abdulazizovich K.U. (2023). Positive aspects of the cash method in small enterprises under unusual circumstances. *Asia Pacific Journal of Marketing & Management Review*, 12(11), 38–47.
7. Xolmirzayev U.A. & Xakimova G.A. (2023). Xo'jalik yurituvchi subyektlarda debitor qarzlarning aylanishi tahliliga zamonaviy yondashuvlar.
8. Kholmiraev U.B. & Ubaydullayev T.A. (2023). Improving the classification of financial assets according to the economic content. *Educational Research in Universal Sciences*, 2(1), 203–209.
9. Khakimov J.B. & Kholmirezayev A.U. (2021). Positive aspects of cash method in small enterprises in the context of pandemic. *Turkish Online Journal of Qualitative Inquiry*, 12(7).
10. Muradova N. (2023). Application of Italian experience in the development of small businesses and entrepreneurship in the future. *Asia Pacific Journal of Marketing & Management Review*, 12(04), 24–28.

11. Muradova N. (2023). Kichik biznesni rivojlantirishga oid xorijiy mamlakatlarning ilg'or nazariyalari va yondashuvlari. *Green Economy and Development*, 3(11), 667–831.
12. Sirojiddinov I.K. & Isomuhamedov A.B. (2022). Razvitie eksportnoy napravlenosti sel'skokhozyaystvennogo proizvodstva.
13. Boxodir o'g'li I. A. (2023). Accounting and analysis of costs as a basis of budgeting. *Asia Pacific Journal of Marketing & Management Review*, 12(04).

muhandislik **& iqtisodiyot**

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir Alibekov

Sahifalovchi va dizayner: Abdurahmon Qurbonov

2026. № 2

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali 26.06.2023-yildan
O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi
Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan
№S-5669245 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: №095310.

**Manzilimiz: Toshkent shahri Yunusobod
tumani 15-mavze 19-uy**

+998 93 718 40 07

<https://muhandislik-iqtisodiyot.uz/index.php/journal>

t.me/yait_2100